

6* 1991*147

STARTO

ORGANO DE ĈEĤA ESPERANTO-ASOCIIO

Esperantistoj renovigis la monumenton de L.L. Zamenhof
en Františkovy Lázně - legu sur la paĝo 8

Jan Neruda:

Romanco de Kristnaska tago

Petro sur la litoj falas
kaj tuj sonĝo lin vuallas.
Kaj li vidas: la pejzaĝo
en plej hela lumo staras.

Petro gapas en konsterno:
Simpla stal' kun familio,
kaj jen - li apenaŭ spiras
knabo kiel Sun-radio.

Anĝelotoj svarmas, brilas,
flugpetolas tra aero,
ĉiu kantas Halleluja,
kiel scias nur anĝelo.

Petro vidas nun alkuri
vilaĝanojn, kaj jubili
Marĉas viroj, marĉan fraŭlojn,
muzik-bando antaŭ ili.

Vaŝek frapas la tamburon,
Martin arĉas, Matej blovas,
Vojta fajfas per klarneto,
Kuba fajfil - rakon movas.

Ludas ili, ah, aŭdinde,
rufaj vangoj, man' flugetas...
Al li ĉajnas, ke la kruroj,
mem en dancon nalti pretas.

Fino. Elviciĝas Briĥta,
glatrazita, en dekoro,
eksa kaporal' ulana,
nun solena oratoro.

Li sin streĉas, tuŝas ĉapon:
"Kristo!" Li parolon tenas,
"Ni ne konas sanktajn skribojn,
sed ni scias, kio venas.

Vi...Ne! Mi...Ne! Jes! Ni ĉiuj
estas - sciu - por Di-gloro..."
Nun li stumblas: Plumba lango
trovas truon en memoro.

Lia lipo time tremas,
lia pugno prem-rigidas,
"Hontu!" Petro el la sonĝo
laŭte al ulano krias.

Sed Jesuo alridetas:
"Vi infanoj estas bravaj.
Post la mort' animoj viaj
hop! ĉielen flugos savaj."

Nun alvenas hor' kantanta,
la mastrinoj al omaĝo,
kaj en sakoj, korboj portas,
kion havas la vilaĝo.

Mielkukojn, pomojn, kremon,
tolon, kion ajn necesas...
Jozef' prenas la donacojn,
kaj Maria kape jesas.

Sed nun kio? Petro sonĝe
gapas procesion plian:
Dek du virgulinaj gvidas
per rubando la dektrian.

Ĉarmaj kiel dek du rozoj.
"Ho, vi Infanet' ĉiela,
ni venigas al vi Anĝon,
ĉar ŝi estas la plej bela."

"Jes ja! Prave!" grumbias Petro
"Jen ŝi estas. Povas ja vi
de ŝi - anstataŭ de ĉiuj
mieldolĉan kison havi."

Kaj Aninjo proksimiĝas,
klinas sin kun bona volo.
Jesueto tuj la brakojn
krucas ĉirkaŭ ŝia kolo.

Aj, li ridas, ŝin karebas,
ŝin al sia brusto premas,
ricevinte unu kison,
jam la plian havi emas.

Petro sur la lit' baraktas
kiel urso en kaptilo.
"La patrino ne protestas?
Tiel edukiĝas filo?"

Tradukis el la ĉeĥa
JUDr. Tomáš Pumpr
13.11.1952

Co rok dal

Rok 1991 byl jedním z nejtěžších v dějinách našeho svazu, protože ekonomická reforma dopadla i na naše hnutí. Mnohé kluby a kroužky ztratily střechu nad hlavou, nebo se musely velmi ukrovnit. Totéž se týká i sekretariátu svazu, který se nachází uprostřed Prahy, tedy v oblasti, kde nájemné nebytových prostor bylo nejkruťěji zvýšeno. Z hlediska propagace i prestiže našeho svazu však nebylo vhodné vyměnit tyto místnosti za lacinější periferii. Jako řešení byl přizván ke společnému užívání "spolunájemník", kterým se stala cestovní kancelář Tourgaest.

Na druhé straně se v květnu uskutečnila snad nejúspěšnější akce ve 22-letém životě svazu, totiž 43. světový kongres esperantistů-železničářů (kongres IFEF) v Olomouci, kterého se zúčastnilo 380 esperantistů z dvaceti zemí. Byl hodnocen v esperantském tisku jako vynikající a posílil i ekonomickou situaci svazu. Umožnil mimo jiné vydávat Starto, neboť členské příspěvky z klubů přicházely v nedostatečném množství a často pozdě.

Jeme si vědomi toho, že kvalita Starta poklesla, což mělo jistě vliv i na pokles členské základny. Z klubů přicházelo málo příspěvků o činnosti, takže stránky byly vyplňovány "vycpávkami". Je ovšem také pravda, že se velmi líbí názory na to, co je v časopise zajímavé a na co by se redakce měla zaměřit. Nejméně ze všeho nás pak uspokojuje polygrafická úroveň. Tisk textu připravovaného na počítači na mozaikových tiskárnách (přísících jehličkami přes barvicí pásku jako u psacího stroje a sestavujícího znaky z mnoha drobných teček) mají písmo nedostatečně čitelné, což se ještě zhoršuje v dalším postupu přípravy tisku fotografováním takto zhotovené předlohy. Měl by pomoci tisk předlohy tiskových stran na laserové tiskárně. V zásadě je to tedy otázka technického vybavení a také dostatečných finančních prostředků na ně.

Nedostatek financí u obyvatelstva a záplava angličtiny a němčiny se projevily i v třetinové účasti na Letním esperantském táboře v Lančově a jistě tuto situaci pocitily i místní skupiny. Co v této situaci dělat? Jisté je, že i když se hodně lidí dokáže naučit anglicky, německy, nebo francouzsky dobře, nebo aspoň na uspokojující úrovni, je ještě více těch, kteří to nedokáží. Z nich se mnozí nedokáží naučit ani esperanto a zůstávají věčnými začátečníky a opouštějí záhy hnutí, ale mezi těmito dvěma skupinami se nachází většina, pro kterou by esperanto mohlo být tím pravým řešením. Problém je, že tato většina si toho není vědoma a mnohdy o existenci, úloze a významu esperanta není dobře informována. V této souvislosti je nutno podotknout, že nemá smysl propagovat esperanto například haněním angličtiny, protože většinu lidí to připadá asi tak, jako kdyby výrobce bicyklu Favorit pomlouval Škodu Favorit. Taková reklama se obrátí nutně proti esperantu. Jenže tak jako mnoho lidí na automobil Favorit nemá, nebo třeba i má, ale přesto se jim vyplatí nakoupit a složit do kufru také nějaké to šlapací dvoukolové zařízení pro výlety do přírody, tak ani úspěch angličtiny a němčiny není důvodem k tomu, aby se přestalo používat také esperanto. Zdrazňuji - také. Naše okolní neesperantské prostředí právem

není ochotno přijmout esperanto jako náhradu a konkurenta angličtiny, ale můžeme je naučit, aby je přijalo jako doplněk a spolupracovníka vedle těchto jazyků. Na otázku: - "Myslíte si, že má dnes esperanto proti angličtině šanci?" - lze asi nejlépe odpovědět: - "Ne proti angličtině, ale s angličtinou. Bylo experimentálně dokazáno, že děti, které začaly s esperantem, se snáze učí další jazyky. Při stejné námaze lze esperanto zvládnout důkladněji a je to zároveň i šance pro ty, kteří při studiu jiných jazyků neuspěli."

Největší překážkou pro šíření esperanta je tzv. idea "konečného vítězství". Nejenže nepřijemně připomíná "konečné vítězství komunismu" a navozuje tak nežádoucí asociace, ale především navozuje myšlenku, že tedy není třeba se esperanto učit, dokud tohoto vítězství nedosáhne. Jenže když se ho lidé nebudou učit, tak jakéhokoliv vítězství nelze dosáhnout, takže je to utopie. Tímto způsobem sami vytváříme bludný kruh. Tak jako je užitečný již zmíněný bicykl Favorit vedle svého čtyřkolého jmenovce, tak i esperanto je užitečné i ve stínu světových jazyků. Chceme-li, aby se lidé učili esperanto už nyní a nečekali až na nějaké vítězství v budoucnosti, musíme jim ukázat, že i dnes, bez konečného vítězství, je esperanto užitečné a má smysl a cenu ho znát. Neznižujeme cenu toho, co jsme skutečně dosáhli, tím, že budeme lidem předkládat před oči obraz toho, co jsme dosáhnout chtěli, ale nedosáhli.

Nepodařilo se nám bohužel uhájit světový kongres esperanta 1992 v Praze jako součást oslav 400 výročí narození J.A.Komenského, ale uspořádáme alepoň předkongres a tímto námětem. Podle stanoviska UEA se světový kongres esperanta do roku 2000 v Československu přece jen uskuteční, až se zklidní ekonomická situace. V Bratislavě se pak po kongresu bude konat světová konference esperantských učitelů ILEI. Naši vlastní členové si často nedostatečně uvědomují, že Český esperantský svaz tvoří především oni sami a ne pouze sedmičlenná Rada, tím méně pouze tajemník. Takže pokud se všechno nechá jen na nich, nemůžeme očekávat žádné zázraky. I železničářský předkongres v Praze však byl ponechán z valné části na jednom člověku. V tísni pak sekretariát svazu přijal pomoc Radikální strany s počítačovým zpracováním přehledu a adres členské základny včetně tisku adresních štítků pro rozesílání Starta. Radikální strana pak rozeslala členům svazu své materiály, což vzbudilo u některých členů nevoli, tak jako kdysi budily odpor reklamy ve Startu, i když právě ony umožňovaly kvalitní tisk Starta bez nutnosti zvýšit předplatné, ačkoliv rostla cena papíru i polygrafických prací.

V příštím roce se zvýší význam Starta, ale i Esperantisto Slovaka, jako dvou esperantských periodik dosažitelných za přijatelné ceny. Vždyť cena Herolda stoupá na 350 Kčs, revue Esperanto bude stát 600 Kčs a dokonce i Juna Amiko má stát kolem 270 Kčs, pokud zcela nezaničme. (Je to způsobeno přepočtem na dolary, čímž se cena časopisů zvyšuje na dvacetinásobek, takže uvedené ceny jsou vlastně "levné".) Starto tak bude vlastně zastávat pro naše členy funkci několika zahraničních periodik. Zda to zvládneme, bude záležet i na spolupráci redakce s kluby, místními skupinami i jednotlivci.

K úspěchům letošního roku patří založení sekce dětí a také první dětské členové svazu (dnes asi třicet dětí do 14 let). I pro ně musíme v příštím roce vyhradit rubriku a najít vhodnou obsahovou náplň. Také pro naplnění tohoto úkolu hledáme oběťavé pomocníky.

Doufáme, že se v příštím roce podaří vydat Kožíkův román o Komenakém s ukázkami z díla velkého pedagoga a myslitele (v esperantu), snad i jeho myšlenky o mezinárodním jazyce (pro veřejnost česky). V příštím roce by mělo být také dokončeno přepracování rukopisu nového kapesního slovníku podle připomínek recenzentů (1200 strojopisných stran).

Věříme, že se ekonomická situace v novém roce postupně trochu uklidní a že my esperantisté a čtenáři Starta, spolu s vedením ČES a s redakcí, se přičiníme jak o bohatší esperantský život, tak i o bohatší obsah našeho časopisu.

(redakce Starta)

45. letní esperantský tábor v Lančově 1992

5.7.1992 - 18.7.1992 - první etapa,
19.7.1992 - 1.8.1992 - druhá etapa,
2.8.1992 - 15.8.1992 - třetí etapa.

Poplatek pro členy ČES a ZKS:

Kdo se přihlásí a zašle zálohu do:	mládež do 18 let a studenti:	ostatní:
15. ledna 1992	Kčs 900,-	1 100,-
15. března 1992	1 000,-	1 200,-
15. června 1992	1 100,-	1 300,-
po 15. červnu 1992	1 200,-	1 400,-

Nečlenové svazu do 18 let a studující zaplatí 1200 Kčs, ostatní 1500 Kčs; za účast dětí od 6 do 10 let s doprovodem 800 Kčs. V případě dalšího pohybu cen potravin a služeb provozovatel výše poplatku upraví.

Přihláška je platná po složení zálohy 800 Kčs, případně po zaplacení celé částky.

Přihlášky i platby zasílejte na adresu ESPERANTO, 674 01 Třebíč.

Oslava 45. výročí konání Letního esperantského tábora se uskuteční v sobotu dne 11. července 1992. V 17,00 hodin slavnostní nástup a krátkým projevem předsedy EK; pozdravy hostů. Promítání diapozitivů z minulých ročníků LET - vzpomínky účastníků.

Magnetofonová služba svazu

Vedením magnetofonové služby našeho svazu byl pověřen Josef Filip, Nádraží ČSD 146, 768 11 Chropyně. Chcete-li získat nahrávky, postup je tento: Nejdříve si na svazu nebo u pana Filipa seženete pětidílné svazové složenky a zaplatíte natočení - za 1 kazetu 20 Kčs. Potom mu pošlete balíček, ve kterém bude pátý díl zaplacené složenky a tolik kazet, kolik jste si zaplatili (nebo kotoučový pásek odpovídající délky), a samozřejmě i přesné údaje, které nahrávky chcete natočit. Dávejte dobrý pozor, jakou délku jednotlivé nahrávky mají. Stává se, že lidé posílají 60-minutové kazety a chtějí natočit 90-minutové nahrávky. U mnoha položek v seznamu jsou uvedeny dvě nahrávky, z každé strany kazety jedna. Není problém vyžádat si, aby na jednu kazetu byly natočeny jiné kombinace nahrávek, jen své přání musíte formulovat jasně a srozumitelně. Příjemnou zábavu a účinné studium!

SEZNAM NAHRAVEK

1. Esperanto programita (kurs z Paderbornu - Německo)	60 min.
2. Esperanto junulkurso (francouzský kurs)	60 min.
3. Monologo kaj kantoj (zp. F. Jagher, O. Tzaut, M. Fasani)	60 min.
4. Vyeianci naŝi kulturoj (rozhlás. pořad) Písničky z Itálie (zp. S. Kastelviva, M. Fasani)	60 min.
5. Rozhovor s J. Kořínkem Ukázky z díla J. Kořínka	60 min.
6. Internacia lingva situacio (přednáška E. Bokareva)	60 min.
7. Konfronta komparo de Esperanto al etnolingvoj (D. Blanke)	60 min.
8. Historio de C.E.D. (I. Lapenna)	60 min.
9. Ekskurso de mortintaj knabinoj (monolog E. Seemannová)	60 min.
10. Tehnikaj vortoj en Esperanto (přednáška - Fritsch) ISAE - apliko en Esperanto (Kavka)	60 min.
11. Komputilo proksimiĝas al la homo (počítače v esp.)	60 min.
12. Pohádky (přeložil a čte M. Malovec)	60 min.
13. Učebnice ABC (čte M. Malovec)	60 min.
14. Veselin Damjanov - písně a árie Písničky z Litvy	60 min.
15. Tra la mondo (písničky, zp. O. Tzaut)	60 min.
16. Bulharské a jugoslávské písničky	60 min.
17. + 18. A. Pettyn: Ĉu vi parolas esperante? (konverzační kurs na dvou kazetách)	2 x 60 min.
19. Písemný kurs J. Čínka	60 min.
20. J. A. Komenský (přednáška V. Novobilského)	60 min.
21. E. Urbanová: Versoj kaj larino (recituje E. Seemannová)	90 min.
22. Zpívají J. + A. Lepuil a A. Tomecki	60 min.
23. Zpívají J. + A. Lepuil a O. Tzaut Zelená hvězdička (pořad o ostravských esperantistech)	60 min.
24. 100-jarigo de Esperanto (hovoří A. Pettyn a A. Tomecki) Písničky o Varšavě (zp. A. Tomecki)	60 min.
25. Vánoční koledy (zp. soubor Muzilanoj) Recitace - E. Seemannová + písničky J. Dinnyése	90 min.

26. Vodácké písničky (zp. J.Skropuski)	60 min.
27. Esperanto Praha (rozhl. pořad) Český houslista J. Slavík (hovoří J.Vondroušek)	60 min.
28. S.Schulhoff (přednáška členů pardubického klubu) Vzorová vyučovací hodina (1. lekce ABC) Jak používat -igi a -igi (T.Kilian)	90 min.
29. Esperanto a já (rozhovor s T.Kilianem)	60 min.
30. Zpívá čínská zpěvačka Lin Fang Ni vivos (hra o L. Zamenhofové)	90 min.
31. Jak překládat do esperanta (J.Vondroušek) Holka na vdávání (od M.Švandrlíka přeložil a čte J. Vondroušek)	60 min.
32. Osmdesátiny T.Kiliana (Kilian, Vondroušek, Vitek, Křímeký ...)	90 min.
33. Gramatika v písníčkách (zp. J.+J. Atkinson) Známé melodie Zpívá Jana Cikalová	

Nestoro de E-movado

Prof. Gaston Waringhien festis en julio 1991 sian 90-jariĝon. Kun Zamenhof, Kalocsay kaj Lapenna verŝajne la plej granda persono de la Esperanto-movado. Kunaŭtoro de Plena (Analiza) Gramatiko, ĉefa aŭtoro de Plena Ilustrita Vortaro, aŭtoro de la famaj Eseoj kaj de poemaro Duonvoĉe. Kun Kalocsay li tradukis "La Floroj de malbono" de Charles Baudelaire kaj verkis erotikan poemaron, siatempe ĉokan, nun klasikan "Libro de amo" (Peter Peneter = Kalocsay, Georgo Peterido Peneter = Waringhien).

Esperantský klasik

Letos v červenci se dožil 90 let profesor Gaston Waringhien, jedna z největších osobností v dějinách esperanta. Epochální jsou především dvě jeho práce: největší esperantský výkladový slovník Plena Ilustrita Vortaro kaj nejpodrobnější mluvnice, kterou zpracoval současně s Kolomanem Kalocsayem

Honoraĵ membrinoj de ĈEA

*** Alena Růžičková-Pavlinová

kiu naskiĝis la 8-an de julio 1910, estas aktorino de la teatro "fratoj Mrštík" en Brno kaj profesorino de JAMU. Kiel multjara esperantistino, membrino de la Esperantista Klubo en Brno, ŝi preparadis kulturajn vesperojn en la klubejo, prezentadis poezion kaj ankaŭ prozon, ekzemple la apokrifojn de Karel Čapek en la traduko de Josef Vondroušek. Ŝia deklamado kompletigadis koncertojn de la artistoj de Janaček-operejo kaj konservatorio por klubanoj. En ŝia aktora kaj pedagogia laboro ŝi disvastigadis la ideojn de la esperantismo, eĉ de la scenejo antaŭ la publiko de specialaj spektakloj okaze de ŝiaj vivjubileoj. Estas domaĝe, ke ni sukcesis surbendigi nur kelkajn pecojn el ŝia Esperanta repertoaro kaj ke ŝia sono ne obligas enmagnetofonigi ĉion.

*** Marie Bartovská

nask. 1912-07-29, estas tre aktiva membrino de la scienc-teknika sekcio kaj de Esperanto-Klubo en Frydek-Mielek kaj motoro de la kafejo Esperanto. Signifan parton de ŝia poresperanta laboro ŝi dediĉis al taka publikado kaj terminologio en la tekeŝ-industria fako. En tiu sfero ŝia nomo transpaŝis la limojn de nia lando jam longe antaŭ la fondiĝo de ĈEA. Ŝi figuras inter la kunlaborantoj de la Plena Ilustrita Vortaro (1970) kaj Esperanta Bildvortaro (1988). Por la scienc-teknika sekcio ŝi prizorgis la fakan bibliotekon. Fervore ŝi instruas kaj propagandas Esperanton, ankaŭ eksterlande, ĉar argumentoj de eksterlandanoj estas kutime akceptataj pli favore ol de samlingvanoj.

M. M.

Kunveno de esperantistoj-handikapitoj

kaj memortabulo al Zamenhof

En bela medio de la banurbo Františkovy Lázně realiĝis de la 14-a ĝis la 20-a de oktobro 1991 kunveno de esperantistoj - handicapitoj kun internaciaj vizitantoj. Alvenis 48 homoj. El ŝiaj modestaj rimedoj ili igis fari memortabulon omaĝe al D-ro L.L.Zamenhof kaj instalii ĝin sur la loko, kie de la jaro 1914 staris la unua en la mondo E-monumento, detruita en 1938 de nazioj. Ĝis nun la gesamideanoj vane kolektas monon por rekonstrui la monumenton. La nericiĝaj handicapuloj montris al ili la vojon per sia ekzemplo. La kunveno estis sukcesa, ĉar handicapitoj denove povis travivi komune interesan semajnon kaj plifortigi siajn sciojn de Esperanto. Por multaj ĝi estas sola ĝoja okazo, kiun ili atendas dum la tuta jaro, tamen la ĉijara renkontiĝo ne estis tiom gaja, ĉar nin forlasis nia kara samideano Jana Malinská, kiu preparis la renkontiĝon.

Zdenka Novotná

Pri novaĵ Esperantistaj gazetoj

Albana Esperantisto

En marto 1991 fondiĝis Albana Esperanto-Ligo (AEL), kiu en julio eldonis la unuan enkondukan numero de sia organo **Albana Esperantisto**. Temas pri modesta kajero 16-paĝa kun pluraj tajpitaĵ tekstoj paralele en Esperanto kaj en la albana, kun du poemoj kaj paĝo de humuro, sed ni ĉiuj scias, en kiom malfacilaj kondiĉoj la albanaj samideanoj laboras. AEL nun asociigas ĉirkaŭ 230 membrojn en la urboj Tirana, Durres, Kukes, Ŝkoder kaj Korĉe. Kunlaboron ili jam subskribis kun la Makedonia E-Ligo. Por 10 usonaj dolaroj ili vendas 190-paĝan lernolibron kun 2200 vortoj en Esperanto, la albana, angla, franca kaj germana lingvoj. La provizora adreso: Albana Esperanto-Ligo, Gafur Muĉo, Bruga "Thanas Ziko" nr. 56, Tirana, Albanio.

Arizona Suno

estas nova kvaronjara kulturbulteno pri la usona ŝtato Arizona, ankaŭ 16-paĝa, dense tajpita. La unua numero alportas artikolojn pri la ĉikana literaturo (ĉikano estas meksikodevena hispanlingvano edukita en anglalingvaj usonaj lernejoj), pri la arizonaj neŝbirdoj, pri librobazaroj, pri la arizona minurbeto Tomboŝtono (Tombstone) kaj eble la plej interesa pri la lingvokrizo en arizonaj indianoj rezervejoj: la indianoj forgesas siajn popolajn lingvojn kaj ofte nur magnetofonaj surbendigoj de maljunulaj voĉoj savas kelkajn indianojn idiomojn antaŭ absoluta malapero. Adreso: Edveno Grobe, Redaktoro; 1620 No. Sunset Drive, Tempe, Arizona 85261, Usono.

M. M.

Ni kondolencas

Forpasis Jana Malínská

La tutan vivon ŝi dediĉis sin al agado inter handikapuloj. Ŝi mem, handikapita, devis antaŭtempe emeritiĝi. Sed eĉ tiam ŝi ne ĉesis labori por bono de handikapitaj kuncivitanoj. Kiel funkciulino de Asocio de Invalidoj kaj de esperantistoj-invalidoj ŝi dediĉis sian tutan tempon al tiu ĉi agado kun entuziasmo kaj ofereco al ŝi propraj.

Eminenta koleginino kaj kunlaborantino faris multon por progreso de nia movado kaj meritas nian sinceran, profundan dankon.

Ŝi forpasis neatendite, silente kaj modeste, en dimanĉo, la 22-an de septembro 1991, frumatene.

Modesta eĉ je sia lasta horo, ŝi ne deziris havi publikan funebran ceremonion. Do ni adiaŭas sinjorinon Jana Malínská almenaŭ ĉimaniere.

(Ing. V. Špaček)

Al kiu gento apartenis d-ro L. L. Zamenhof ? Bernard Golden

Trafoliumante diverseajn publikaĵojn en Esperanto kaj en etnolingvoj - propagandilojn, didaktikajn verkojn, historiojn de Esperanto, biografiojn pri Zamenhof - oni trovas jen mankon de precizaj informoj pri la gento apartenado de Zamenhof, jen kontraŭdirajn "faktojn". La plej oftaj karakterizoj estas "la polo d-ro L. L. Zamenhof", "la pola okulisto" kaj "la pola kuracisto". De tempo al tempo oni nomas lin ruso. Malofte oni diras la veron: li estis judo (aŭ hebreo, laŭ la malnova lingvouzo).

Zamenhof ne povas esti membro de la pola gento. La aŭtoro de Esperanto mem difinis la vorton "gento" jene: "la aron de ĉiuj homoj, kiuj havas saman devenon kiel mi, mi nomas mia gento". Plena Ilustrita Vortaro (PIV) difinis "pola" jene: "ano de ĉefgento loĝanta en Polujo". En pluraj verkoj Zamenhof klarigas, ke li apartenis al minoritata gento en Polujo; sekvas, do, ke li ne estis ano de la pola ĉefgento. Li neniam povis esti eĉ civitano de Pollando, ĉar la sendependa respubliko estiĝis nur post la morto de Zamenhof en 1917. Dum sia tuta vivo Zamenhof estis regato de la cara Rusia Imperio. Zamenhof konstatis pri la estiĝinta konfuzo kaj eksplicite neis sian polecon. En letero sendita al la Loka Kongresa Komitato de la UK en Krakovo en 1912, Zamenhof skribis: "(...) ne nomu min 'pola' por ke oni ne diru, ke mi - por akcepti honorojn - metis sur min maskon de popolo, al kiu mi ne apartenas (...) laŭ mia deveno mi alkalkulas min al la gento hebreaj" (la emfazo estas

de Zamenhof).

En poŝtkarto sendita al s-ro Theodor Ĉejka el Bystřice pod Hostynem en 1906, Zamenhof informis, ke lia nacio estas "ruslanda hebreo", lia religio "hebrea-hilelista" kaj la "lingvo de mia gepatra domo estis la lingvo rusa". Rimarku: hejme li ne parolis la polan lingvon. Plue, la familia nomo "Zamenhof" ne estas pola. En letero al berlinaj esperantistoj en 1904, Zamenhof klarigis, ke ŝi estas germana nomo (originale Samenhofer), kiun li fonetike transkribis per "z".

Jam estis publikitaj pluraj fotografiaĵoj, tajpitaĵoj kopioj kaj tradukoj de oficialaj ruslingvaj dokumentoj, kiuj plej objekte pravas, ke Zamenhof estis judo. Lia naskiĝo estis registrita en la matri-

Kullibro de la Juda Komunumo de la urbo Bjalistoko kun indiko ankaŭ de la dato de cirkumcido. La "Atesto pri Matureco", kiun la juna gimnaziano ricevis en 1879, komenciĝas per la sekvaj vortoj: "Tiu ĉi estas donita al Lazar Zamenhof, de la Hebrea konfesio (...)".

Kvankam ekde la unuaj jaroj de la historio de Esperanto Zamenhof neniam kaŝis sian judecon, aliaj homoj intence pri-bilentis tion. Kiel la respondo estas simpla: pro daŭra judofobio kaj antisemitismo en kaj ekster la Esperanto-movado.

Remarkigo pri la nomformoj:

Efektive, Zamenhof mem respondecis pri la konfuzo - se ĝi ekzistas - ĉar li pluriĝe ŝanĝis la nomformen lia "plej-plej" unua nomo estis la hebrea "Eliezer". Ĝi estis oficiala nomo. Por ĉiutagaĵoj ĉiuj estis uzata la jida ekvivalento "Lejzer". Kun tiu nomo Zamenhof eniris la vareŝvian gimnazion en 1874. Sur la lernejaĵ dokumentoj ĝi aperas azbukoj kiel **Лейзеръ**. Sur dokumento de la jaro 1876, kiam Zamenhof estis en la 6-a klaso, aperas la nomo "Lazar" (**Лазаръ**). Tamen, kelkaj postaj dokumentoj havas la nomformon "Lejzer". En 1879 Zamenhof mem subskribis "Lazar", sed samjare ankaŭ "Lejzer". Poste denove "Lazar". Kiel universitatano li fariĝis "Lazar Markoviĉ Zamenhof". /aŭtoro/

Remarkigo de la redaktoro:

La klarigon ni povas kompletigi laŭ la "Senlegenda biografio de L.L. Zamenhof" (1982) de la japana aŭtoro Ludovikito (p. 11): Je la fino de la 19-a jarcento aldoniĝis pli ĝenerala nomo "Ludoviko" kaj li nomiĝis Lazaro Ludoviko Zamenhof.

Autor esperanta se naskiĝis en la jaro 1859 en polska Bjalystoko kiel poddany ruskeho impéria a zŝetal jím po celý Život, protože teprve po jeho smrti (zemřel 1917) získalo Polsko samostatnost. Nebyl však národností polské ani ruské, přestože se u nich doma mluvílo rusky (chtěl být ruským básníkem!), nýbrž židovské. Jeho otec byl učitelem cizích jazyků a jmenoval se Marek Zamenhof. Toto německé jméno se původně psalo Zamenhof, avšak v ruštině i esperantu získalo počáteční Z. Slavný syn byl po narození obřezán a získal jméno Eliezer, které v domácím prostředí bylo vyslovováno v podobě Lejzer. V rusky psaných dokumentech, např. na maturitním vysvětlení, je uváděn jako "Lejzer Markovič Zamenhof, židovské konfese". Do esperanta se však přepisoval jako Lazarus Zamenhof. Ke konci století přijal i polské jméno Ludwig, přepisované do esperanta jako Ludoviko. Na rozlišení od bratra Leo Zamenhofs, který se stal také populárním esperantekým autorem, se začal podepisovat L.L.Zamenhof, aniž někdy své jméno vypsal celé, takže nelze říci, zda byl Lazar Ludvík nebo Ludvík Lazar. Jméno Ludoviko však dosáhlo takové popularity u esperantském světe, že je tak všeobecně nazýváno, i když se hovoří o jeho dětství a mládí, kdy toto jméno neměl, ani netušil, že je někdy bude mít. I v tom se projevuje vliv antisemitismu, kvůli kterému byla dlouho zaměňována Zamenhofska židovská národnost i jeho židovské jméno, z obavy před negativním dopadem na popularitu esperanta. Vystudoval medicínu v Moskvě a Varšavě, ve Vídni získal oční specializaci, bydlel ve Varšavě, proto bývá mylně označován za "polského očního lékaře". (red.)

Miroslav Malovec:

Du recenzoj pri la sama temo

Renato Corsetti: SLOVNÍK HANLIVÝCH VÝRAZU V ESPERANTO (Vortaro de ii-esprimoj en Esperanto), el la originalo KNEDU MIN. SINJORINO tradukin kaj adaptin Petr Chaloupka, oldonejo KLA-VIS, Praha 1990, 32 paĝoj, formato A5, 2000 ekzempleroj, vendebla uole en ĈSFR, 34 Kčs

Hektor Alos, Kiril Velkov: TABUJAJ VORTOJ EN ESPERANTO, Vraca 1991, 32 paĝoj, formato A6, prezo 6,60 gld (4 nondokostoj) havebla ĉe UEA

Ĉiu vivanta lingvo posedas apud sia kultivita literatura formo ankaŭ tavolon vulgaran, burstratan, kiun parolas simplaj kaj eĉ kleraj personoj en ĉiutagaj situacioj. La vulgara lingvo forigas el la parolo afektan oficialecon kaj ceremonian hipokritecon anstataŭigante ilin per sincera intimo kaj varma familiareco.

Insultoj ebligas esprimi bolantajn emociojn. Junularaj blangaĵoj kaj krimulaj argotaĵoj kapablas trafe, kolorriĉe kaj koncize pentri bildojn, por kiuj la kodifita stilo posedas nur sekajn, grizajn, longajn aŭ rigorajn rimedojn. Maldecaj kaj trivialaj vortoj permesas al ĉiu homa birdo kanti laŭ sia propra natura beko. Ĝuste la neoficiala, popola tavolo de lingvo, supozata kiel ne imitebla arte, estas ĝenerale konsiderata kiel mezurilo de lingva vivkapablo kaj natureco. Ne-esperantistoj plej ofte demandas, ĉu Esperanto posedas tiun lingvotavolon, kaj - konvinkitaj ke ne - esperas doni al la ideo de artefarita lingvo mortigan baton. Sed ankaŭ tradukistoj de beletro sentas bezonon de vulgare kaj trivialaj esprimoj, se tiaj troviĝas en la originalo, priskribanta la veran vivon de veraj homoj. Ti-

al, malgraŭ protestoj de kelkaj samideanoj, ke Esperanto ne bezonas tiajn "huliganaĵojn", ili tamen aperas kaj penetras en la internacian lingvon.

La verko de Renato Corsetti preskaŭ science aranĝas kaj klasifas mil esperimojn de blangeca karaktero en plurajn kategoriojn kaj grupojn. Ĉe ĉiu vorto troviĝas klarigo de ĝia uzeblo: insultoj (ivnanakito - kontraŭ homo pro stulteco, sentatogeco), sakroj (ie la diablo! - por esprimi ekkomprenon), onomatopoeoj (ĉirĉir - ĉirpe de cikado), tabujaj vortoj (geumi - sekse ludi), metaforoj (tria kruro - penis), blangaĵoj (gesinjero - longhara knabo), kunmetitaj esprimoj (dine-mise - senorde). La aŭtoro mencias 32 kunaŭtorojn kaj konsultitajn verkojn, certigas, ke envicigitaj esprimoj estas vere uzataj, ĉefe dum junularaj renkontiĝoj, rifuzas vortojn nur literature elpensitajn aŭ kontraŭfundamentajn.

La "Tabujaj vortoj en Esperanto" de H. Alos kaj K. Velkov disvolvas kaj riĉigas la plej tiklan kaj tabuan parton de la Esperanta vortprovizo, nome esprimojn obscenajn kaj maldecajn, rilatajn precipe al seksaj aferoj. Ankaŭ tiu ĉi verko konsistas el pluraj partoj. Post vorareto kun ĉ. 230 fivortoj sekvas sinonimoj por la seksorganoj, vortludoj (mastro - kastro), sakroj (ek al fek!), invitaĵoj foriri (feken!, putru for!), mal-esprimoj (malvizaĝo = puĝo) kaj la broŝureton formas ses pikaj poemoj de alta poezia valoro. La du libretoj estas certe ne malhaveblaj por ĉiuj, kiuj volas Esperanton regi, precipe por beletristoj, instruistoj (lernantoj ĉiam forte interesiĝas kaj vigliĝas ĉe fi-lecionoj), propagandistoj kaj junularaj aktivuloj.

Esperanto-redakcio de Aŭstria Radio Internacia proponas:

Liŝto de niaj propraj (kaj kelkaj aliaj) eldonaĵoj, senpage, kun indiko de la nombro da "mendoj", t.e. tiucele, por ĉiu titolo apartaj alskriboj necesaj, por ke ni sendu ilin.	
Porinfanaj poemoj de E.Lippe, presita, 4-paĝa	1 mendo
Aŭstria Ŝtatprezidento F.Jonas kiel e-isto de E.Rixner, presita, 8-paĝa	2 mendoj
Kolekto da kvin artikoloj pri Beethoven-memorlokoj en Vieno de Dr. Karl Beckmann, presita, 16-paĝa	2 mendoj
Esperanto en la Viena Radio de D-ro K.Beckman, fotokopiita, 23-paĝa	2 mendoj
Superrigardo pri Aŭstrio, 1-a parto, ilustrita, fotokopiita, 41-paĝa	4 mendoj
Superrigardo pri Aŭstrio, 2-a parto, ilustrita, fotokopiita, 34-paĝa	4 mendoj
Alpaj pejzaĝoj de Ilse Panaschell, ilustrita, fotokopiita, 30-paĝa	3 mendoj
La mondo en la jaro 1887, de D-ro Karl Beckmann, ilustrita, fotokopiita, 27-paĝa	3 mendoj
Kolekto da ĉercoj kaj spritaĵoj fotokopiita, 25-paĝa	3 mendoj
Konsiloj pri sano de W.Haberl, fotokopiitaj:	
Kajero 1: Sentoj kaj agordoj	1 mendo
Kajero 2: Kiom bone vi povas malstreĉi vin?	1 mendo
Kajero 3: Pri la koro	1 mendo
Kajero 4: Manĝi ĝojigas	1 mendo
Kajero 5: Pezaj problemoj	1 mendo
Kajero 6: Mi sentas min kulpa	1 mendo
Rilate al la formato: La presitaĵoj kaj la "Konsiloj pri sano" havas la malpli grandan formaton A5, ĉiuj aliaj eldonaĵoj, la grandan formaton A4. Pri Bibliaj Leteroj en esperantigo de Walter Haberl kun indiko de la - facilaj - kondiĉoj de ricevo ni preparis apartan liston, kiun ni disponigos al vi volonte, se vi tion deziras. Bonvolu prikonsideri! Alskribo signifas mendo. Do, se iu presitaĵo postulas du, tri aŭ plurajn mendojn, neniam skribu: tio estas mia 2a, 3a alskribo! Ni salutas vin tre amike. Skribu baldaŭ ree. Ni vere bezonas viajn alskribojn! *****	

Internacia konferenco pri Komenio

La Karola Universitato en Prago kaj la Universitato Komenio en Bratislava organizas por la tagoj 23.-27.3.1992 internacian sciencon konferencan "Heredaĵo de J.A.Komenio kaj edukado de la homo por la 21-a jarcento". La konferenco traktos en sep sekcioj: 1) La edukado por la 21-a jarcento, 2) La rajtoj de la infanoj kaj evoluo de personeco, 3) Materiaz kaj didaktikaj rimedoj en la kunteksto de la informada teknologio, 4) J.A.Komenio pri la antaŭlerneja edukado kaj lia heredaĵo por la nuntempo, 5) J.A.Komenio kaj signifo de la lingva kaj literatura edukigo, 6) J.A.Komenio kaj "res humane" kaj 7) J.A.Komenio kaj lia heredaĵo en la agado de eklezioj. En la tria sekcio kunlaboras AIS San Marino (Akademio Internacia de Sciencoj), en kiu laboras ĉefe esperantistoj.

Vladislav Hasala: Kiel propagandi?

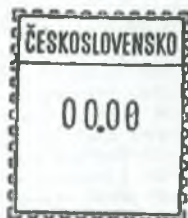
Unu el multaj eblecoj, kiel bone kaj efike propagandi nian Esperanton aŭ la Movadon, estas utiligi servojn de nia poŝto. Temas pri ne tro multekosta ebleco: niaj kluboj, sekcioj kaj aliaj organizaĵoj povas pagi klišeton por afrankmaŝina stampilo uzata en koncerna poŝtofiĉejo, kiu per ĉi afrankas milojn kaj milojn da sendaĵoj (tio dependas de grandeco kaj graveco de la koncerna poŝtofiĉejo). Do, per tiu ĉi menciita maniero renkontiĝadas kun Espe-

ranto kaj la Movado multe da homoj enlande kaj kompreneble, ke ankaŭ eksterlande. Nun tiamaniere propagandas E-kluboj en urboj Strážnice kaj Třebíč, sed ankaŭ la oficejo de nia asocio. En Strážnice la afrankmaŝina stampilo estas posedaĵo de Kulturdomo, sub kies tegmento funkcias la loka E-klubo. En Třebíč posedanto de la afrankmaŝina stampilo estas la Klubo mem. Pluajn detalojn ktp. ĉe adreso: Kubo ESPERANTO, poŝtkesto 34, 696 62 Strážnice.

Kulturní dům Strážnice

Esperanto klub
CS-69662 Strážnice
tel.: 42-631-942 762

ÚČINNÁ PROPAGACE:

Hledáte-li dostupné prostředky propagace esperanta a esperantského hnutí s pokud možno co největším dosahem na veřejnost, pak stojí za povšimnutí jedna z takových metod, kterou nám představuje Klub Esperanto ve Strážnici v příspěvku Vladislava Hasaly. V určitých případech lze s výhodou využít služby nabízené naší poštou a předplatit si užívání razítka s propagačním textem u dohodnutého poštovního úřadu. Propagační text razítka se tak dostane prostřednictvím poštovních zásilek do rukou mnoha lidí v Československu i v zahraničí a pronikne tak zcela nenásilnou formou do jejich vědomí. Vždyť poštovního razítka na do-

pise si nelze nepovšimnout. Pokud zvolíte vhodnou velikost písmen a zajímavou kresbu, nelze propagační text přehlédnout či nevnímat. Propagační sdělení zprostředkované poštovním razítkem rovněž nelze odstranit či poškodit, jako když vám strhnou nebo přelepí vaše propagační plakáty. Naopak, filatelisté, bude-li vaše razítka hezká a zajímavá, rádi zaplatí za to, aby se stalo ozdobou jejich sbírky. Prostřednictvím filatelistických exponátů na nejrůznějších výstavách se tak mohou i oni nepřímou cestou stát dalšími propagátory esperanta.

K této informaci je účelné zaznamenanat ještě několik technických informací. Podle ustá-

novení Přílohy č. 4 k vyhlášce č. 78 z roku 1989, jímž je vyhlášen "Poštovní řád", stanovuje podmínky, podle nichž může organizátor významných událostí požádat, aby po dobu konání této akce pošta používala k orážení zápilek zvláštní příležitostné razítko. Žádostí je nutno podat čtyři měsíce před zahájením akce včetně výtvarného návrhu razítka. Může také požádat o zřízení příležitostné poštovní přepážky po dobu konání akce. Poplatek za používání zvláštního příležitostného razítka, nebo razítkovací vložky do oráčecího stroje je stanoven podle délky jeho používání na 200 Kčs za jeden měsíc (každou jeho část). Pokud požádáte o zřízení příležitostné přepážky, zaplatíte za jednu přepážku poštůň navíc denní sazbu 363,- Kčs. Z hlediska pořizovacích cen ani podstatně nákladnější možností je používání vlastního výplatního stroje s propagační vložkou (a právě příklad otisku tohoto stroje je na obrázku). Výhodné a účelné je využívat výplatní stroj tam, kde je denně odesíláno více listovních zápilek, a proto se vyplátí pro jejich vyplacení a razítkování výplatní stroj zakoupit (v průměru se dnes jeho cena podle výrobce a kvality pohybuje okolo 50 tis. Kčs). Pro jeho používání vydala pošta směrnice, které jsou přílohou "Poštovního řádu". Při jeho používání lze rovněž využívat vlastní příležitostné a reklamní vložky. Mějte však na paměti, že jedinou povolenou barvou pro otisky výplatního stroje (a to i u poštovních přepážek!) je barva červená, což může být snadno příčinou nepřijemného překvapení, hodláte-li otisk ozdobit naším symbolem ve tvaru pěticípé hvězdy.

red.

El niaj kluboj:

oooooooooooooooooooooooooooo

Piŝoj - Miltenberg am Main

Nia pilsena klubo kontaktas de printempo 1991 kun la grupo de esperantistoj el la germanaj bavariaj urboj Miltenberg kaj Burgstoa am Main. En aprilo ili vizitis nin unufoje. Post ilia vespera alveturo ni renkontiĝis en la restoracio kaj amike diskutis, parolis. La sekvan tagon ni montris al ili nian "bierurbon" - muzeon de hiero, subterajn kelojn, preĝejon ktp. kaj poste adiaŭante ni diris kutiman frazon: "Ĝis revido iam ie." Sed danke al ilia grupestro s-ro Kurt Fischer ni baldaŭ ricevis leteron, fotojn, gazetojn, kaj niaj amikaj rilatoj daŭris. Kia estis nia surprizo, kiam mi ricevis proponon viziti iliajn urbojn! Senhezite ni akceptis la afablan viziton kaj ni (3 e-istoj) travivis unu semajnon en belega, pura urbo Miltenberg kaj Burgstadt. Mi loĝis en la familio de s-ino Catarina sentante min kiel hejme. Ĉiutage ni ekkursis aŭtomobile aŭ piede. Ni vidis multajn ruinojn, burgojn, preĝejojn, vilaĝojn, urbetojn, urbojn - Ĝio estis nekredeble pura, bele aranĝita - jen modele por ni, por nia lando! - Ni konatiĝis kun ĉiuj klubanoj - proksimume 10 homoj, plejparte virinoj - en iliaj hejmoj ni estis gastigitaj, akceptitaj kiel familianoj. Tio rovas okazi nur inter esperantistoj! Ilia grupo ne havas klubejon, ili lernas, renkontiĝas en hejma medio. La lingvan nivelo "gardas" s-ro Fischer - lia edzino kaj du filinoj regas la lingvon perfekte - modela esperantista familio! La estontecon de nia lingvo garantias tiaj homoj - oferemaj, homecaj, amikaj eĉ trans la limoj.

M. Zýková

Nespice

Ĉijare unuafoje aranĝis klubanoj de Strakonice kaj Písek en la tagoj 28-30/IV/1991 en la vilaĝo Nespice (Ŝumava) belan E-renkontiĝon.

Partoprenis ges-anoj ne nur proksimaj (Ĉ.Budějovice, Písek), sed ankaŭ kelkaj Praganoj, el la urbo Lysá n/Labem, Mělník - kaj kontentaj estis ĉiuj. Krom kurtaj ne laciĝaj promenoj la organizantoj preparis diversajn konkursaĵojn. Por infanoj kaj virinoj ŝetadon de "mikekulero", por viroj ŝetadon de ligna ŝtipo, ankaŭ bak-konkurson kaj similajn ludojn. Mi alte taksas la gramatikan "horetan" de s-ro Soušek - dank' al li ni ripetis aŭ ekkonis frazojn kaj esprimojn ne ofte aŭ ne ĝuste uzatajn.

M.Zýková

- Ĉar venonta aranĝo okazas en Germanio - do, por ni ne facile realigebla pro mon-problemo. - Sed mi malgraŭ tio esperas: Ĝis la revido venontjare!

M.Zýková

PARDUBICE

Esperanto-klubo TESLA perdis sian patronon, sed ne pereis kaj nun aktivas sub la protekto de la Kulturdomo Pardubice Dubina. La klubvesperoj okazas en la areo Galanta en kleriga klubo Na dražce ĉiulunde je la 18-a horo. La klubejo estas atingebla per la urbaj trafikiloj n-ro 8 kaj 13. Al la nova periodo de sia agado la klubo kontribuis jam per sia Sesa Esperanto-Tago la 12-an de oktobro kun la partopreno de 45 vizitintoj el lokoj proksimaj kaj foraj.

En bunta programo prezentis sin la infanoj kaj junularo per bona Esperanto. La renkontiĝon epiciis per sia rakontado s-ano Richard Howard rakontante, kiel li instruis al ĉinoj la anglan lingvon. Per humorplenaj vortoj li tuŝis la gravan problemon de lernado kaj instruado de la naciaj lingvoj.

La vizito de supermoderna naŝbaseno enportis interesan distron en la E-programon.

La 4-an de novembro okazis plua aranĝo, la Letervespero. Salutiis ĝin 89 esperantistoj el 26 landoj, la korespondemuloj estis kontentaj. Ankaŭ en la estonto la regula klubkunveno ĉiusemajne servos al la klubanoj per E-aktualaĵoj kaj amuzaj programoj kun konversacio por altigi ilian lingvan nivelon kaj aŭtune okazos jam la Sepa Esperanto-Tago.

Linhart Rýznar

ITREE

La ercmontara urbeto Nové Hamry ĉijare bonvenigis tradician ITREE-on. Ĉeestis 40 homoj el ĈSFR kaj Germanio, unu gedza paro el Danlando. La medio kiel kutime estis familia, la vetero bona, la regiono pitoreska. Ĉiutage ni marŝis, promenis, parte veturis per la vagonaro ambaŭdirekten - al Potůčky - Johangeorgetadt aŭ al Karlovy Vary. En Johangeorgstadt ni vizitis tre interesan muzeon de minado - dank' al perfekta traduko de s-ro Bormann ni ekkonis ĝian historion. Plej bela estis vespero de ensemblo "Dylen" - dancoj popolaj, naciaj kostumoj, muzikinstrumentoj, sakfluto, popolkantoj el sudbohemia regiono. - Bedaŭrinde mankas multaj regula partoprenantoj de ITREE - verŝajne pro financaj kaŭzoj. Karlovaranoj denove meritigas dankon por tiuj belaj tagoj: mi timas, ke ĉijara ITREE estis por multaj ĉeĥoj "cigna kanto"

Kiel esperantistoj komunikas

Se esperantistoj ĉe siaj interparoloj uzas aliajn esprimilojn ol Esperanton, ili fariĝas ĝirafoj, krokodiloj, aligatoroj, kajmanoj aŭ gavialoj. Ni klarigu tiujn metaforojn:

- ĝirafi:** helpi al si pantomime per gestoj, kiam mankas vortoj
- krokodili:** paroli la gepatran lingvon antaŭ eksterlandaj esperantistoj
- aligatori:** paroli en esperantista medio nacian lingvon, kiu estas gepatra sole por parto de interparolantoj (ekz. hungaro kun germano germane)
- kajmani:** paroli en esperantista medio nacian lingvon, kiu estas gepatra por neniu el la interparolantoj (ekz. hungaro kun rumano germane)
- gaviali:** paroli esperantlingve ekster esperantista medio, ekz. demandi surstrate Esperante, kie troviĝas banko, kiam oni ne scipovas la lingvon de la loka loĝantaro.

La plej famaj estas la krokodiloj, ĉefe dum la Universalaj Kongresoj, sed tie aperas ankaŭ la aligatoroj kaj kajmanoj. Ĝirafojn ni konas ekzemple el SET Landov, kie ili ŝatas kastori, alivorte ĉasi kastorojn (24 horojn paroli nur en Esperanto sen eĉ unu vorteto alilingva). Pri la gavialoj informis nin s-ano Richard Howard, angla esperantisto loĝanta en Prago. Gavialo estas parenco de krokodilo, aligatori kaj kajmano, komune ili formas ordon de krokodiluloj, kiu apartenas al la klaso de reptilioj (rampuloj) komune kun serpentoj, testudoj, saŭroj kaj lacertoj. Sed gavialo-esperantisto ŝajnas eĉ pli simpattia ol ĝiraf-esperantisto, ĉu? Belan gavialon en la nova jaro!

Pár slovo o krokodýlování

Když se esperantisté v esperantském prostředí dopustí té neslušnosti, že se baví svojí mateřštinou a ostatní jim nerozumějí, říkáme tomu krokodýlování (krokodilado) a takoví esperantisté získávají čestný titul krokodýlů. Když je národní jazyk mateřštinou pouze pro některé z nich (např. Maďari s Němci se baví německy), stávají se z nich samideáni aligatori. Pokud národní jazyk není mateřštinou žádného z rozmlouvajících (např. Maďari s Rumuny německy), jsou to praví a nefalšovaní kajmani. O žirafách mluvíme, když někdo nedostatečnou zásobu esperantských slůvek posiluje živou gestikulací s uměleckými prvky pantomimy. Bobříci jsou esperantisté, kteří se na esperantském táboře dokázali aspoň 24 hodin vyjadřovat jen esperantem. V praxi se často rekrutují právě z žiraf. V poslední době byl zaznamenán nový typ esperantského živočicha, který v cizích zemích útočí na kolemdoucí a esperantky se jich dotazuje, kde se nachází banka, muzeum, nádraží, toaleta a jiné pamětihodnosti. Kupodivu se často domluví a ochotní chodci se sami diví, jak krásně rozumějí, i když nemají tušení, kterou řečí na ně bylo promluveno. Pro tyto čilé samideány navrhuje náš anglický přítel žijící v Praze Richard Howard čestný titul gaviála, aby si tak naši plavové zlepšili kádrový profil a obstáli při lustracích.

Arbohakisto kaj Ĉielfeino - korea popola fabelo

El la korea tradukis Choe Taesok

Iam vivis junulo, kies hejmo troviĝis ĉepiede de la monto Diamanto (Kungangsan) en la nordo de la provinco Kanguondo (Kangwondo). Li estis vere malriĉa. Por gajni vivopanon li ĉiutage iris al la monto haki arbojn por brulligno kaj vendis ilin al siaj najbaroj. Liaj samaguloj ĉiuj jam edziĝis, sed li estis tiel povra, ke li ne povis trovi por si edzinon. Tamen li estis tre honesta kaj konscienca junulo, kiu diligente laboris kaj neniam plendis pri sia malfacila sorto. La vilaĝanoj bone konis lin kaj ofte diris pri li: "Eĉ se ne aperus la suno, neniam estas la tago, kiam la sono de lia hakado ne aŭdiĝas en la monto."

Iun tagon, kiam li estis hakanta arbon kiel kutime, li aŭdis ion kuranta sur la falintaj folioj. Tio estis tre neordinara, kaj li momente ĉesis labori. Li ekvidis suferantan junan cervon antaŭ si. Apenaŭ ĝi atingis lin, ĝi petegis varmkore de li helpon, ĉar ŝajne ĝi alfrontis grandan danĝeron. Li simpatiis kaj senhezite kaŝis la cervon sub stako da brulligno. Poste li daŭrigis sian laboron, kvazaŭ nenio okazus.

Tuj post momento iu ĉasisto alkuris anhelante antaŭ lin kaj furioze diris - "Hej, misulo! Mi nun persekutas cervon, kiu forfuĝis ien ĉi tien. Ĉu vi ne vidis ĝin?" - La grandkorpa ĉasisto staris vidalvide al la arbohakisto kun siaj pefarko kaj ŝagoj en la manoj. Kvankam padoj estis sufiĉe konataj al la ĉasisto, tamen li malfacile moviĝis inter arboj kaj sur krutaj deklivoj. Lin fikse rigardis la arbohakisto kaj stoike respondis: "Jea, mi vidis la cervon. Ĝi preterkuris min kaj kiel ŝago forkuris tien malsupren al la valo kaj malaperis de mia rigardo. Bedaŭrinde mi do ne povas sciigi vin kien ĝi fuĝis poste." Tiel la ĉasisto impetis senprokraste malsupren de la monto.

La bela cervo elpaŝis el stako de brulligno, kie ĝi kaŝiĝis eĉ ne kuraĝante spiri. kaj plenkore dankis la arbohakiston pro lia afabla helpo. Plorante pro sia neforgesebla dankemo, la cervo diris al li, - "Vi savis mian vivon kaj mi estas plej profunde dankema al vi. Por rekompenci vin mi diros al ĉielaj feinoj malsuprenveni el la angulo de la ĉielo por sin bani en la lagoj. Antaŭ la bano ili senvestiĝos kaj pendigos siajn silkajn robojn sur la ĉerandaj pinarboj. Vi nevidebla por ili ŝtelume iru kaj kaŝu unu el iliaj vestoj. Sekve, post la bano unu el ili ne povos reveni al la ĉielo. Tiam vi iru al ŝi kaj bonvenigu ŝin. Ŝi sekvos vin al via hejmo kaj vi feliĉe vivos kun ŝi kaj naskigos infanojn. Sed vi ne devos redoni al ŝi la robon, ĝis vi havos kvar infanojn". La cervo malaperis kiel vento dum la junulo miris kaj ekstaze plezurigis pro ĝiaj vortoj.

La sekvan matenon la arbohakisto vekiĝis pli frue ol kutime kaj kun granda scivolemo grimpis al la pinto de la monto Diamanto, kie troviĝas ok belaj blukvaj lagoj. La monto estas tiel pitoreska, ke rilate ĝin ekzistas malnova proverbo: "Ne parolu pri vidaĵa beleco, antaŭ ol vi vidos la monton Diamanto". Ĝi situas malproksime de la tumulto de ĉiutaga vivo kaj estas konsiderata de pratempo kiel sankta loko tial, ĉar tie estis konstruitaj multaj budhismaĵ temploj. Iliaj krutegaj pintoj

Ĝajnas esti alflugontaj en la lazuran ĉielon. Arboj, kreskantaj ĉirkaŭ ili dum pluraj jarcentoj, formas densajn arbarojn, kien taglumo apenaŭ penetras. Riveretoj kristalpuraj fluas inter la rokoj en la valo kaj de loko al loko troviĝas laĝetoj kaj akvofaloj beĝmelodiantaj kun la kantoj de birdoj kaj krietoj de bestoj.

La junulo kaŝis sin inter arbustoj kaj atendis, ĉu vere io okazos. Subite en angulo de la ĉielo ekmoviĝis la nuboj kaj ok graciaj ĉielulinoj surnube laŭ ĉielarko deflugis al la laĝetoj ĉe la ĉielarka fino. Ili gaje babilis kaj ĉiuj kune demetis siajn robojn kaj pendigis ilin sur pinarbojn. Poste ĉiuj ensaltis en la puran akvon de unu el la ok laĝetoj. Kiam ili naĝis en la akvo, la arbohakisto sorĉoravite fikserigardis ilin. Post iom da tempo li revenis al sia konscio kaj rememorigis al si la konsilojn de la cervo. Li ŝtelpaŝis al la pinarboj kaj deprenis la robon apartenantan al la plej juna ĉielulino.

Ĉe la sunsubiro la feinoj preparis sin por reveni al la ĉielo. Ili komencis surmeti siajn robojn, sed konsternate, la plej juna feino nenie povis trovi la sian. La ceteraj ne povis atendi ŝin kaj ili grimpis sur la ĉielarko kaj ĉielen, lasinte ŝin sola sur la tero. Ŝi staris tie ekstrema embarasita, sin ĉagrene demandante, kie trovi la vestojn. Post momento ŝi ekvidis neatendite la junan arbohakiston alproksimiĝi al ŝi. Jam preskaŭ mallumis. Li profunde afliktiĝis pro tio, ke li kaŭzis grandan ĉagrenon al ŝi kaj ne povis ne pardonpeti ŝin tutkore. Li estis tre afabla al ŝi kaj kondukis ŝin al sia hejmo.

Komence la ĉielulino trovis kutimojn de surtera vivo ege konfuza kaj malfacilaj, sed tagon post tago ŝi bone adaptiĝis al hejma vivo. Feliĉe pasadis monatoj kaj ŝi jam naskis unuan infanon. Ŝia juna edzo dronis en la abismo de ĝojo kaj feliĉo kaj multe amis ŝin per sia tuta koro. Ankaŭ lia patrino partumis ilian feliĉon.

La ĉiela feino aspektis tute kontenta kaj vivis en harmonio kun sia surtera familio. Kiam ilia dua infano naskiĝis, ili estas pli feliĉaj ol antaŭe.

Lun tagon la edzino petis sian edzon-redoni al ŝi la ĉielan robon, dirante: "Ni jam ja havas du infanojn. Ĉu vi ankoraŭ ne fidus al mi?" - Sed ŝia edzo rifuzis, ĉar li timis, ke ŝi povus elporti iliajn du infanojn en la ĉielon ĉirkaŭprenante po unu per ĉiu sia brako.

Kiam naskiĝis la tria infano, ŝi denove petegis lin redoni siajn vestojn. Ŝi preparis al li bongustajn manĝaĵojn kaj rizvinon, pene strebante mildigi lian suspekton. - "Ho, mia plejkarulo, nun ni havas tri infanojn. Bonvolu lasi min vidi mian ĉielan veston. Mi ne povas perfidi vin nun, ĉu jes?"

La edzo simpatiis la sentojn de sia edzino kaj senbadaŭre montris al ŝi la veston, kiu estis tiel longe kaŝita en sekreta loko malantaŭ la domo.

Sed ve! Kiam ŝi surmetis ilin denove, ŝi regajnis sian magian forton kaj tuj suprenflugis al la ĉielo, prenante du infanojn per siaj brakoj kaj la trian inter la kruroj.

Netolerebla malĝojo kaj ostaraspa kordoloro falis sur la edzo kaj li severe riproĉis sin pro tio, ke li ne finsekvis la konsilon de la cervo. Li iris al la monto por haki arbojn kaj

konsilon de la cervo. Li iris al la monto por haki arbojn kaj sidadis en la sama loko, kie li antaŭe vidis la cervon, esperante ĝian reaperon. Bonsance ĝi trapasis tiun vojeton kaj li povis rakonti al ĝi la tristan rakonton. La cervo denove konsilis al li: "De post la tago, kiam vi kaŝis la robon de la ĉiela feino, ili ne plu venis bani sin tie. Se vi deziras serĉi viajn edzinojn kaj infanojn, vi mem devas iri al ili. Feliĉe ekzistas vojo. Iru morgaŭ al la sama lageto kaj atendu, ĝis, vi vidos sitelon kun ŝnuro malsuprenigi de la ĉielo. Ili faligas ĝin por ĉerpi bancele la akvon. Kaj en la sitelo vi enigu vin anstataŭ la akvon. Ili tuj suprenigos la sitelon, ĉar ili ne scias, ke vi estas en ĝi. Tio estas ununura vojo ebligi al vi la renkontigon kun via familio en la ĉielo." Post la rakonto la cervo malaperis.

La arbohakisto sekvis la konsilon de la cervo kaj per la sitelo supreniris la ĉielon. Li bonorde alvenis al la ĉielaj feinoj. Ili kriis: "Tie ĉi odoras homo!" - kaj vere trovis la arbohakiston en la sitelo. Ili demandis lin, kiamotive li enĉieligis. Li emocie rakontis la tutan historion kaj estis kondukita al la ĉiela reĝo. Tie li renkontigis kun siaj infanoj kaj la edzino, kiu estis amata filino de la reĝo.

La reĝo permesis al li resti tie kaj li vivis tre feliĉe en la ĉiela reĝlando. Ĉiutage li manĝis plej bongustajn manĝaĵojn kaj vestis sin per plej bela vesto. Estis nenio zorgiga por li.

Tamen iun tagon li plene bedaŭre pensis pri sia maljuna patrino, kiun li forlasis sola sur la tero kaj diris al sia edzino, ke li ŝatus viziti ŝin. Sed lia edzino petis lin ne iri, ĉar se li malsuprenirus, li eble ne povos denove reveni al la ĉielo. Sed li tamen persistis en sia peto kaj firme promesis reveni sen malsukceso. Finfine lia edzino cedis al lia deziro kaj diris - "Mi ricevos por vi drakoĉevalon. Vi rajdos sur ĝi, kaj ĝi alportos vin al la tero. Sed en ajna okazo ne elseliĝu, ĉar se vi eĉ tuŝos la teron, vi neniel povos reveni al mi."

La arbohakisto surseliĝis kaj alvenis al sia kompatinda patrino. Ŝi tre ĝojis revidi sian filon post lia longa foresto. Ili ĝue interbabiladis. Kiam li adiaŭis ŝin kun larmoj ankoraŭ rajdante la drakoĉevalon, lia patrino diris al li - "Mi kuiris kukurbkaĉon. Bonvolu manĝi almenaŭ unu bovlon de ĝi". Li ne emis malĝoĝi ŝin kaj prenis la bovlon donitan de ŝi. Sed la bovlo estis tiel varmega, ke li ne povis firme transpreni ĝin kaj faligis ĝin kontraŭvole sur la ĉevalan dorson. Sekve, la ĉevalo baŭmis fortege, eljetante lin sur la teron. Laŭte henante la drakoĉevalo alflugis en la ĉielon kaj malaperis de liaj larmplenaj okuloj.

La arbohakisto tial neniam povis reveni al la ĉielo kaj staris ĉiutage kun larmoj de pento kaj malĝojo, gapante al la ĉielo. Fine li ĉesis vivi pro korŝira malĝojo kaj reenkarngiis en virkokon.

Tial tradicio diras, ke la kaŭzo, kial virkokoj grimpas al la plej alta loko kaj kokerikas kun la kolo elten dita al la ĉielo, estas tio, ke la spirito de la arbohakisto eniĝas en ilin kaj serĉas lokon la plej proksiman al la ĉielo, kiun ĝi laŭeble povas trovi.

Burgiero Gotifredo Augusto: PER MIRIGAJ AVENTUROJ PIPRITA VOJAĜO
BUSUJON DE LA BARONO FONMUNKHAŬZO, el la germana tradukis prof.
Šulco Bikardo, Esperanto-Centro Paderborno 1991, 32 paĝoj, forma-
to A5, prezo ne indikita

Lerta kaj sperta leganto certe jam elrebusigis, ke temas pri aventuroj de la glora barono von Münchhausen verkita de la klasika germana poeto Gottfried August Bürger kaj esperantigita de Richard Schulz laŭ la principoj de lia fama Analiza Skolo. En la ĉeĥa lingvo ni konas la bravan heroon sub la nomo "baron Prábil" (= Blagulo, Blufulo, Gaskono, Ŝerce Mensoganta Babilanto), kion antaŭ pluraj jardekoj iu esperantigis per malbela nomo "barono Mensogbabilulo". Nun eniras la Esperantujon nova nomo Fonsunkhaŭzo formita laŭ la jam menciitaj principoj de la Analiza Skolo. El aliaj principoj de la skolo estas plej okulrapa la neuzo de refleksivo post genitiva "de" (... reĝoj kaj reĝinoj ... neniam ekvidis armeon en batalaraĝo krom la paradojn de ilia gvardio), kio konfliktas kun la Fundamento. La regulon enkondukis Ludoviko Mimoo Espinalto asertante, ke post la genitiva "de" necesas subkompreni "kiu estas", ekz. "li vidis hundon, kiu estas de lia najbaro", sekve necesas diri "li vidis hundon de lia najbaro" anstataŭ la laŭfundamenta "li vidis hundon de sia najbaro." Laŭ la sama logiko oni ne rajtus diri "li vidis sian hundon", ĉar "li vidis hundon, kiu estas lia". Tamen eĉ la Analiza Skolo akceptas "li vidis sian hundon" kaj la Ekzercaro de la Fundamento donas tri klarajn ekzemplojn pri refleksivo post genitiva "de" (ĉi estis portreto de sia patro, li faris tion per la dek fingroj de sia mano, la reĝido gvidis ŝin en la pa-

lacon de siaj gepatroj)). Kaj tio devas esti decida por ĉiu vera esperantisto.

Malgraŭ la menciitaj riproĉetoj necesas diri, ke la traduko estas stila lerta kaj ni povas bedaŭri, ke la verko ne estas tradukita komplete, kaj ke mankas la mondiamaj ilustraĵoj de Gustav Doré! La kajero enhavas kvin ĉapitrojn: vojaĝon al Busujo kaj Sankta Petroburgo, ĉashistoriojn de la barono, pri hundoj kaj ĉevaloj de la barono, aventurojn de la barono en la milito kontraŭ Turkoj kaj aventurojn de la barono dum lia kaptiteco ĉe la Turkoj kaj lia reveno en la hejmlandon. La legantoj povas amuzi sin per famaj historietoj, ekz. pri cervo paftraita per ŝeriza kerno, el kiu dum du jaroj elkreskis inter la kornaro ĉerizujo, kiun rakontas ankaŭ la ĉeĥa "baron Prábil" en la klasika filmo kun Vlasta Burian, reĝo de ĉeĥaj komikistoj. Ni ne forgesu ankaŭ la filmon Baron Prábil de reĝisoro Karel Zeman kun Miloš Kopecký kiel ĉefrolulo.

Miroslav Malovec

Korespondi deziras

El Pollando:

*** **Lukasz Baran**, Gona Bopczycka 27, 39-120 SEDZISZOW Mlp., woj. Rzeszow; 19-jara lernanto de teknika lernejo, li interesiĝas pri muziko, sporto (tablotenis) kaj aŭtomobiloj *** **Andreo Albertowicz**, ul. Niepodległości 6/3, 14-420 MLYNARY; 14-jara lernanto, li kolektas poŝtmarkojn, bildkartojn, fotografaĵojn, liaj hobiaj estas esperanto kaj turismo *** **Beata Zoinowska**, 28-j instruistino, ul. Flisacza 35/2, 74-100 GRYFINO *** **Brygita Biazczyk**, 28-j oficiistino, ul. Luzycka 3c/1, 74-100 GRYFINO *** knabineto 7-j, E-e kaj angle, reciproka gastigado: **Magda Druch**, str. Barlickiego 3/2, 45-083 OPOLE *** **Halina Dziedzic**, 40j, 32-045 SMOSZOWA I 40, woj.m. Kromow *** **Adam Marcinkowski**, 20j, Dworcowa 8/2, 67-115 BYTOM ODBE., moderna muziko, danco *** **Grzegorz Wieczorek**, 97-213 SMARDEWICE, ul. Wesota 28, 27j, turismo, muziko, sporto *** **Andreo Bobkiewicz**, La 1-a Socia Mezlernejo en Opole, str. Oleska 129, 45-233 OPOLE, 33-jara instruisto pri literaturo kaj interlingvistiko ***

El Ĉeĥoslovakio:

*** **Eva Kučková**, Jirovska 187, 783 06 DOMASOV n. Bystr.; 19-jara esperantistino, ŝi interesiĝas pri internacia korespondado, pri belartoj kaj moderna muziko, pri sporto, ŝi ŝatas naturon kaj ĉevalojn *** **Lukáš Daněk**, Jirovcova 17, 623 00 BRNO; 12-jara lernanto volas korespondi kun eksterlandaj esperantistoj, li interesiĝas pri muziko, pri belartoj, pri atletiko, li kolektas poŝtmarkojn ***

El Litovio:

*** **Esperantista Klubo "Arto"**, A.D. (P.K.) 52, TELSIAI, 5610, volas ligi rilatojn kun ĉeĥoslovakaj gesamideanoj *** **Dalia Tikužytė**, 20j, Debreceno 62-36, 235 819 KLAIPEDA ***

El Ruslando:

*** **Vjačeslav Semenov**, 192 283 S. Petersburg, ul. Malaja Balkanskaja, D. 30/3, kv. 189, 30-jara, kolektas bildkartojn *** **Olga Borodina**, Lenina 120-13, KRASNOJARSK, 660017, 15-jara, volas korespondi esperante, angle; volas interŝanĝi kalendarojn, bildkartojn *** **Surina Sveta**, Krasnojarskij Raboĉij 109-49, 660025 KRASNOJARSK, kolektas bildkartojn kaj poŝtmarkojn, 15-jara *** **Valentina Šegal**, 327 018 NIKOLAEV, per. Kobera d. 13a-816, 39-jara esperantistino ***

El Estonio:

*** **Kalju Junts**, 203181 Haapsalu Raj, Ridala z/n, PARILA, Estonio, 34-jara, kolektas bildkartojn, monerojn ***

El Ukraino:

*** **Valentina Poysajeva**, ul. Šengelija 5-47, XERSON, 325 021, 42-jara instruistino ***

*** Feliĉan novan jaron 1992 ! ***

Ivan Blatný Ĥikadlo

Zeptala se lišky liška,
co by chtěla na ježiška.
"Jistě", povídá ta liška,
co se jí ta první liška
ptala, co chce na Ježiška,
"nejlepší by byla knížka".
Vtom však hajný Melišek
našel jejich pelišek.
"Rychle", povídá ta liška,
ta, které ta druhá liška
řekla, co chce na Ježiška
(řikali jí Eliška),
"vidím pana Meliška".
A tak rychle obě lišky
vzběhly z podzemní chýšky,
rychleji než Melišek
uměl střilet do lišek.
Smíchem se pak druhá liška
(té řikali Pampeliška)
i ta první Eliška
popadaly za bříška.

Rimaĵo

Petis vulpo de vulpino:
kion trinki ĉe jarfino?
"Certe," - diktas la vulpino
al la vulpo laŭ kutimo
pri trinkado ĉe jarfino,
"plej bongustas ruĝa vino !"
Sed subite stranga sono:
la ĉasisto Primadono
skoltis ĝis la vulpa domo.
"Dio!" - krias la vulpino,
kaj pri trinko ĉe jarfino
vanas por Ĥi tuj ordono,
"venis brava Primadono!"
El subtera vulp-kabano
Ĥi elsprintas kun kompano,
pli fulme ol Primadono
scias pafi per kanono.
Pro ridego jam sen timo
la gevulpoj antaŭ pino,
Rufulo kaj Ruzulino
kapriolas en ravino.

traduko de Miroslav Malovec

Ĉeský esperantský svaz
110 01 PRAHA 1, Jilská 1
* STARTO *

presorgano de Ĉeĥa Esperanto-Asocio, Jilská 10,
110 01 Prago 1, Ĉeĥoslovakio. Aperas 6-foje jare.
Respondeca redaktoro: Miroslav Malovec;
administrato: Karel Danšk, STARTO, poŝtfaĥo 425,
CS- 660 25 BRNO 2, Ĉeĥoslovakio. Abonebla ĉe niaj
perantoj, ĉe UEA, aŭ rekte ĉe nia asocio.

Nepravideľný vĕstník Ĉeského esperantského
svazu. Vychází 6x roĉně. Obdrží členové svazu.
Odpovědný redaktor: Miroslav Malovec;
administrátor: Karel Danšk, STARTO, pošt.p. 425,
660 25 Brno 2.

NOVINOVÉ DOPLATNÉ

Dohlédací pošta Hodonín 1
Povoleno JmŘS Brno,
č. j. P/3-8847/91
ze dne 28.8.1991.